A BÍRÓSÁG ÍTÉLETE (második tanács)

2008. december 18.*

A C-349/07. sz. ügyben,

az EK 234. cikk alapján benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelem tárgyában, amelyet a Supremo Tribunal Administrativo (Portugália) a Bírósághoz 2007. július 27-én érkezett, 2007. június 12-i határozatával terjesztett elő az előtte

a **Sopropé – Organizações de Calçado, Lda**

és

a **Fazenda Pública**

között,

a **Ministério Público**

részvételével

folyamatban lévő eljárásban,

A BÍRÓSÁG (második tanács),

tagjai: C. W. A. Timmermans, J.-C. Bonichot (előadó) tanácselnök, K. Schiemann, P. Kūris és L. Bay Larsen bírák,

* Az eljárás nyelve: portugál.

főtanácsnok: V. Trstenjak,
hivatalvezető: M. Ferreira főtanácsos,

figyelembe véve a következők által előterjesztett észrevételeket:

– a Sopropé – Organizações de Calçado, Lda képviseletében A. Caneira advogado,

– a portugál kormány képviseletében H. Ventura, C. Guerra Santos és L. Fernandes, meghatalmazotti minőségben,

– az olasz kormány képviseletében I. M. Braguglia, meghatalmazotti minőségben, segítője: G. Albenzio avvocato dello Stato,

– az Európai Közösségek Bizottsága képviseletében S. Schønberg és P. Guerra e Andrade, meghatalmazotti minőségben,

tekintettel az írásbeli szakaszra és a 2008. október 2-i tárgyalásra,

tekintettel a főtanácsnok meghallgatását követően hozott határozatra, miszerint az ügy elbírálására a főtanácsnok indítványa nélkül kerül sor,

meghozta a következő

Ítéletet

1 Az előzetes döntéshozatal iránti kérelem a védelemhez való jog tiszteletben tartásának elvére vonatkozik.

2 A kérdést a Sopropé – Organizações de Calçado, Lda (a továbbiakban: Sopropé) és a Fazenda Pública (államkincstár) között az e társaság által 2000-ben és 2002-ben Portugáliába importált áruk eredetének ellenőrzését követően megállapított vámtartozás utólagos beszedésére irányuló felszólítás miatt indult peres eljárásban terjesztették elő.

Jogi háttér

A közösségi szabályozás

3 A módosított, a Közösségi Vámkódex létrehozásáról szóló, 1992. október 12-i 2913/92/EGK tanácsi rendelet (HL L 302., 1. o.; magyar nyelvű különkiadás 2. fejezet, 7. kötet, 307. o.; a továbbiakban: Vámkódex).

4 A Vámkódex VII. címének 3. fejezete a 217–234. cikkben a vámtartozás összegének beszedéséről rendelkezik.

5 A Vámkódex 221. cikkének (1) bekezdése értelmében:

„A könyvelésbe vételt követően a vámösszeget a megfelelő eljárások szerint közölni kell az adóssal.”

6 A Vámkódex 222. cikke (1) bekezdésének a) pontja így rendelkezik:

„(1) A 221. cikknek megfelelően közölt vámösszeget az adós a következő határidőn belül köteles megfizetni:

a) ha az illető nem jogosult a 224–229. cikkben megállapított fizetési könnyítések valamelyikére, a fizetést az előírt határidőn belül kell teljesíteni.

A 244. cikk második bekezdésének sérelme nélkül ez az időtartam nem haladhatja meg a jogszabály szerint fizetendő vámösszeg adóssal való közlését követő 10 napot, és a 218. cikk (1) bekezdésének második albekezdésében megállapított feltételek szerinti, a könyvelésbe vétel során történő összevonás esetén azt úgy kell meghatározni, hogy az adósnak így adott fizetési határidő ne legyen hosszabb, mint abban az esetben, ha halasztott fizetést kapott volna.

[…]”

7 A Vámkódex VIII. címe a 243–246. cikkben a jogorvoslatról rendelkezik.

8 A Vámkódex 245. cikke értelmében:

„A jogorvoslati eljárás végrehajtására szolgáló rendelkezéseket a tagállamok határozzák meg.”

A nemzeti szabályozás

9 Az 1998. december 12-i 398/98. sz. rendelettörvénnyel elfogadott portugál általános adótörvény (a továbbiakban: LGF) kifejezetten előírja az adóügyi eljárásokban való

részvételnek a Portugál Köztársaság alkotmánya 267. cikkében rögzített elvét, amelyet a közigazgatási eljárásról szóló törvény 100. és ezt követő cikkei is előírnak.

10 E törvény jelen tényállásra alkalmazandó változatának 60. cikke értelmében:

„(1) Ha a törvény eltérően nem rendelkezik, az adózók a következő módon vesznek részt őket érintő határozatok meghozatalában:

a) a meghallgatáshoz való jog a beszedést megelőzően;

[…]

e) a meghallgatáshoz való jog az adóügyi ellenőrzésről szóló jelentés lezárását megelőzően.

[…]

(4) A meghallgatáshoz való jogot az adóhatóság által az adózó adóilletősége szerinti címére e célból küldött ajánlott levélben rögzített határidőn belül kell gyakorolni.

[…]

(6) A szóbeli vagy írásbeli meghallgatáshoz való jog gyakorlásának határideje nem lehet rövidebb, mint 8 nap, és nem haladhatja meg a 15 napot.

[…]”

11 Az adó-ellenőrzési eljárás kiegészítő rendszere az 1998. december 31-i 413/98. sz. rendelettörvényben került elfogadásra.

12 E rendelettörvénynek az előzetes meghallgatásra vonatkozó 60. cikke értelmében:

„(1) Amennyiben az ellenőrzés iratai lezárásra kerültek, és ezek kötelezettségeket vagy az ellenőrzés alá vont gazdasági egység számára hátrányos adóügyi cselekményeket írnak elő, az ezek leírását és indokolását tartalmazó állásfoglalás-tervezetet 10 napon belül közölni kell a hivatkozott gazdasági egységgel.

(2) Az értesítésnek 8–15 napos határidőt kell előírnia, hogy lehetővé váljon az ellenőrzés alá vont gazdasági egység számára, hogy kifejezze véleményét a hivatkozott állásfoglalás-tervezettel kapcsolatban.

(3) Az ellenőrzés alá vont gazdasági egység írásban vagy szóban fejtheti ki véleményét, ez utóbbi esetben nyilatkozatát jegyzőkönyvben kell rögzíteni.

(4) A végleges jelentés elkészítésére az előző bekezdésben előírt nyilatkozatot követő 10 napon belül kerül sor.”

Az alapeljárás és az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések

13 A Sopropé portugál vállalkozás, amely Ázsiából importált cipőket értékesít. Az alapeljárás 52, a bejelentés szerint Kambodzsából származó, két és fél év alatt – 2000-től 2002 közepéig – teljesített cipőszállítmányra vonatkozik, amelyek az általános preferencia-rendszer értelmében feltételezett eredetük okán kedvezményes vámjogi elbánásban részesültek.

14 2003 elején a portugál vámhatóság csalás elleni igazgatósága az Európai Csalás Elleni Hivatal (OLAF) által kezdeményezett közigazgatási együttműködés keretében az Ázsiából importált cipők eredetének felderítése céljából ellenőrzést végzett.

15 A vámhatóság által a Sopropénál végzett ellenőrzés 2003. február 14-én kezdődött. Az ellenőrzés alapján a portugál hatóságok arra a következtetésre jutottak, hogy a szóban forgó 52 importügyletet hamisított származási bizonyítványokkal és fuvarokmányokkal teljesítették.

16 A vámhatóságok ennek alapján megállapították, hogy az importált áruk származása nem volt kedvezményezett, tehát ezekre nem vonatkozott az általános preferenciarendszer, következésképpen a harmadik országokból származó árukra alkalmazandó vámtételeket kell alkalmazni.

17 2003. július 3-án a Sopropét értesítették, hogy az ellenőrzésről szóló jelentés és mellékleteinek állásfoglalás-tervezetével kapcsolatban az LGF 60. cikke értelmében nyolcnapos határidőn belül gyakorolhatja az előzetes meghallgatáshoz való jogát. A társaság 2003. július 11-én élt e jogával.

18 A vámhatóság, mivel úgy ítélte meg, hogy a Sopropé semmiféle olyan tényre nem hivatkozott, amely alkalmas lett volna az ellenőrzésről szóló jelentés módosítására, 2003. július 16-án kelt levelében értesítette a társaságot, hogy a Vámkódex 222. cikke értelmében tíznapos határidő áll rendelkezésére, hogy megfizesse vámtartozását. E tartozás összege 212 684,98 euró volt, 36 757,99 euró hozzáadottérték-adóval és 19,30 euró kiegyenlítő kamattal növelve, tehát összesen 249 462,27 euró.

19 A meghallgatáshoz való jog gyakorlásának céljából küldött értesítés időpontja és a fizetésre vonatkozó értesítés időpontja között tizenhárom nap telt el.

20 A Sopropé megtagadta a vele a kitűzött határidőn belül közölt vámtartozás megfizetését. 2003. szeptember 8-án keresetet nyújtott be a lisszaboni Tribunal Administrativo e Fiscalhoz, amely elsősorban a védelemhez való jog tiszteletben tartásának elve megsértésén alapult, azon indokkal, hogy nem volt elégséges az észrevételei megtételére kitűzött határidő. E bíróság ugyanakkor úgy ítélte meg, hogy a beszedést elrendelő határozat indokolt volt, mivel semmiféle, ennek vitatására alkalmas tényre nem hivatkoztak. E bíróság megállapította továbbá, hogy a védelemhez való jogot tiszteletben tartották, mivel az előzetes meghallgatásnak az LGF-ben előírt kötelezettségét teljesítették, és az adó-ellenőrzési eljárás szabályai szerint jártak el.

21 A Sopropé fellebbezést nyújtott be ezen ítélet ellen a Supremo Tribunal Administrativóhoz, többek között azon indokkal, hogy az elsőfokú bíróság nem alkalmazta megfelelően a védelemhez való jognak a közösségi jog által biztosított elvét.

22 E fellebbezés keretében a Supremo Tribunal Administrativo az eljárás felfüggesztése mellett döntött, és a következő kérdéseket terjesztette előzetes döntéshozatalra a Bíróság elé:

„1) Összeegyeztethető-e a védelemhez való jog tiszteletben tartásának elvével az általános adójogi törvény 60. cikke (6) bekezdésében és az 1998. december 30-i 413/98. sz. rendelettörvénnyel elfogadott, az adóellenőrzés kiegészítő rendszere 60. cikkének (2) bekezdésben rögzített, az adózó számára meghallgatáshoz való joga írásbeli vagy szóbeli gyakorlására nyitva álló határidő?

2) Ésszerűnek minősíthető-e az importőr védelemhez való jogának gyakorlása tekintetében az a 13 napos, a közösségi importőrnek (a jelen esetben cipőkereskedelemmel foglalkozó portugál kisvállalkozás) a vámhatóság által az előzetes meghallgatás joga 8 napon belül történő gyakorlásáról szóló értesítése

és az 52, Távol-Keletről származó, az általános preferencia-rendszer keretében két és fél év alatt (2000-től 2002 közepéig) teljesített cipőszállítmányát terhelő vámtartozások 10 napon belüli megfizetésére kötelező értesítése közötti határidő?"

Az előzetes döntéshozatalra terjesztett kérdésekről

23 Két, együtt vizsgálandó kérdésében a nemzeti bíróság azt kívánja megtudni a Bíróságtól, hogy az a nyolcnapos határidő, amelyet a vállalkozás számára kitűztek, hogy megtehesse észrevételeit a 249 462,27 euró összegű, két és fél éves időszak során végrehajtott 52 importügyletre vonatkozó behozatali vám utólagos behajtásáról szóló határozattervezettel kapcsolatban, megfelel-e a közösségi jog követelményeinek, különösen pedig a védelemhez való jog általános elvének, mivel a beszedési határozatot a közigazgatási szerv e határidő lejártát követően 5 nappal hozta.

A Bíróság elé terjesztett észrevételek

24 Az alapeljárásban a fellebbező arra emlékeztet, hogy a Bíróság ítélkezési gyakorlatából az következik, hogy a védelemhez való jog tiszteletben tartásának elve megköveteli, hogy valamennyi személyt, amellyel szemben kifogásokat tartalmazó határozat kerül elfogadásra, olyan helyzetbe kell hozni, hogy hasznosan kifejthesse álláspontját (lásd többek között a C-32/95. P. sz., Bizottság kontra Lisrestal és társai ügyben 1996. október 24-én hozott ítélet [EBHT 1996., I-5373. o.] 21. pontját, a C-462/98. P. sz.,

Mediocurso kontra Bizottság ügyben 2000. szeptember 21-én hozott ítélet [EBHT 2000., I-7183. o.] 36. pontját és a C-395/00. sz. Cipriani-ügyben 2002. december 12-én hozott ítélet [EBHT 2002., I-11877. o.] 51. pontját).

25 A Sopropé továbbá azt állítja, hogy az olyan határidőt, mint amilyet az LGF értelmében az importőr számára kitűznek meghallgatáshoz való joga gyakorlása tekintetében, nem lehet összeegyeztethetőnek minősíteni a védelemhez való jog tiszteletben tartásának elvével, amely lehetővé teszi számára, hogy hasznosan kifejthesse álláspontját. Márpedig az alapeljárás körülményeire figyelemmel úgy véli, hogy a számára biztosított határidő nem volt elegendő.

26 A Portugál Köztársaság azt állítja, hogy a védelemhez való jog tiszteletben tartásának elve nem alkalmazható az LGF-ben előírt előzetes meghallgatás intézménye esetében. Ezen intézmény ugyanis a határozathozatalban való részvétel elvének kifejeződése, és nem jogorvoslathoz való jog. Továbbá a Bíróság ítélkezési gyakorlatából és különösen a C-176/99. P. sz., ARBED kontra Bizottság ügyben 2003. október 2-án hozott ítéletből (EBHT 2003., I-10687. o.) az következik, hogy az előzetes meghallgatáshoz való jog elve csak a szankció kiszabására irányuló eljárás keretében tartozik a védelemhez való jog körébe, az alapeljárásban viszont nem erről van szó. Következésképpen a Portugál Köztársaság úgy ítéli meg, hogy az LGF 60. cikkében előírt határidőt nem lehet a védelemhez való jog elvének vonatkozásában értékelni. Nem lehet tehát ésszerűtlennek minősíteni, mivel ez csak hozzáadódik a kötelezést tartalmazó határozattal szemben előírt különböző jogorvoslati jogalapokhoz, megerősítve ily módon a védelemhez való jog gyakorlásának tényleges lehetőségét.

27 A Portugál Köztársaság továbbá azt állítja, hogy amennyiben a Bíróság úgy ítéli meg, hogy a védelemhez való jog alkalmazható az előzetes meghallgatásnak az LGF-ben előírt intézményére, a szóban forgó határidő összeegyeztethető a közösségi joggal, mivel tiszteletben tartja az egyenértékűség és a tényleges érvényesülés elveit (lásd többek között a C-30/02. sz., Recheio – Cash & Carry ügyben 2004. június 17-én hozott ítéletet [EBHT 2004., I-6051. o.]). E tagállam szerint az egyenértékűség elve tiszteletben tartásra kerül, mivel az LGF valamennyi, adóbevétel beszedésére irányuló, akár

a nemzeti, vagy akár a közösségi jogon alapuló aktus tekintetében azonos határidőt ír elő. A nemzeti bíróság feladata a hatékony érvényesülés elve tiszteletben tartásának vizsgálata.

28 Az Olasz Köztársaság hangsúlyozza, hogy a Közösségi Vámkódex sem írja elő, hogy az adóst meg kell hallgatni a vámtartozás beszedése előtt. E tagállam a Vámkódex 245. cikkére hivatkozik annak alátámasztására, hogy a jogorvoslati eljárás megindítására vonatkozó rendelkezések a tagállamok hatáskörébe tartoznak. Következésképpen úgy ítéli meg, hogy elegendő, ha a Bíróság újra megerősíti azon elvet, miszerint a gazdasági szereplőnek mind a közigazgatási, mind pedig a peres szakaszban joga van a meghallgatáshoz, a nemzeti szabályozásnak megfelelően.

29 A Bizottság rámutat, hogy a Bíróság ítélkezési gyakorlatából az következik, hogy a védelemhez való jog tiszteletben tartása megköveteli, hogy az olyan határozat valamennyi címzettjének, amely érdekeiket érzékelhetően érinti, joga legyen a meghallgatáshoz, tehát ahhoz, hogy hasznosan kifejthesse álláspontját, amelyhez az észrevételek megtételére nyitva álló ésszerű határidő tiszteletben tartása szükséges (lásd többek között az 55/69. sz. Cassella Farbwerke Mainkur ügyben 1972. július 14-én hozott ítéletet [EBHT 1972., 887. o.], a C-135/92. sz., Fiskano kontra Bizottság ügyben 1994. június 29-én hozott ítéletet [EBHT 1994., I-2885. o.] és a C-439/05. P. sz., Land Oberösterreich és Ausztria kontra Bizottság ügyben 2007. szeptember 13-án hozott ítéletet [EBHT 2007., I-7141. o.]).

30 A Bizottság megállapítja, hogy a Vámkódex alkalmazásával hozott beszedési határozatok alkalmasak arra, hogy érzékelhetően érintsék az alapügyben szereplőhöz hasonló importőrök érdekeit, következésképpen a tagállamoknak biztosítaniuk kell a védelemhez való jogot a szóban forgó kódexnek a vámtartozások beszedési eljárásaira vonatkozó rendelkezéseinek végrehajtása során, jóllehet e kódexben a meghallgatáshoz való jogra vonatkozóan egyetlen rendelkezés sem szerepel.

31 A Bizottság ebből arra a következtetésre jut, hogy az LGF-ben előírthoz hasonló határidő összeegyeztethető a meghallgatáshoz való jog elvével, ha azok a személyeknek, akiknek érdekeit a közösségi jog alkalmazásával hozott határozatok érzékelhetően érintik, lehetőségük van arra, hogy az e határozatokkal kapcsolatos álláspontjukat ténylegesen kifejthessék.

32 A Bizottság szerint az alapügy tényállásának összefogó vizsgálatát követően a nemzeti bíróság feladata annak értékelése, hogy a védelemhez való jog tiszteletben tartásához fűződő követelményeket mind a nemzeti, mind pedig a közösségi jog tekintetében teljesítették-e. Úgy véli, hogy a nemzeti bíróság annak eldöntése tekintetében, hogy tiszteletben tartották-e a meghallgatáshoz való jogot, támaszkodhat a Bíróság ítélkezési gyakorlatából levezethető kritériumokra, nevezetesen az alkalmazandó közösségi rendelkezések céljára, a határozat alapjául szolgáló tények és indokok összességére, a jogi háttér összességére, a kitűzött határidő meghosszabbítása kérelmezésének esetleges lehetőségére és végül a további észrevételek benyújtásának lehetőségére.

A Bíróság válasza

33 Az alapvető jogok azon általános jogelvek szerves részét képezik, amelyek tiszteletben tartását a Bíróság biztosítja. Ennek során a Bíróság a tagállamok közös alkotmányos hagyományaiból, valamint az emberi jogok védelmére vonatkozó azon nemzetközi szerződések nyújtotta iránymutatásokból merít, amelyek kidolgozásában a tagállamok együttműködtek, vagy amelyekhez csatlakoztak (lásd különösen a C-274/99. P. sz., Connolly kontra Bizottság ügyben 2001. március 6-án hozott ítélet [EBHT 2001., I-1611. o.] 37. pontját).

34 A Bíróság állandó ítélkezési gyakorlatából tehát az következik, hogy amennyiben valamely nemzeti szabályozás a közösségi jog hatálya alá tartozik, az előzetes döntéshozatali ügyben eljáró Bíróságnak minden olyan értelmezési elemet meg kell adnia, amelyre a nemzeti bíróságnak szüksége van annak megítéléséhez, hogy az adott

szabályozás összeegyeztethető-e azokkal az alapvető jogokkal, amelyek tiszteletben tartását a Bíróság biztosítja (lásd különösen a C-260/89. sz. ERT-ügyben 1991. június 18-án hozott ítélet [EBHT 1991., I-2925. o.] 42. pontját és a C-159/90. sz. Society for the Protection of Unborn Children Ireland ügyben 1991. október 4-én hozott ítélet [EBHT 1991., I-4685. o.] 31. pontját).

35 Mivel az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések azon eljárási szabályokra vonatkoznak, amelyek értelmében a nemzeti hatóságoknak a Közösségi Vámkódexet kell alkalmazniuk, a Bíróság hatáskörrel rendelkezik arra, hogy tájékoztassa a kérdést előterjesztő bíróságot minden olyan értelmezési szempontról, amely szükséges ahhoz, hogy ez értékelje a szóban forgó jogszabályoknak az azon alapvető jogokkal való összeegyeztethetőségét, amelyek tiszteletben tartását biztosítja.

36 Márpedig a védelemhez való jog tiszteletben tartása a közösségi jog általános alapelvének minősül, amelyet akkor kell alkalmazni, ha a közigazgatási szerv valamely személlyel szemben olyan aktus meghozatalát helyezi kilátásba, amely e személlyel szemben kifogásokat tartalmaz.

37 Ezen elv értelmében azon határozatok címzettjei számára, amelyek e címzettek érdekeit érzékelhetően érintik, lehetővé kell tenni, hogy hasznosan kifejthessék álláspontjukat azon elemekkel kapcsolatban, amelyekre a közigazgatási szerv határozatát alapozni kívánja. E tekintetben megfelelő határidővel kell rendelkezniük (lásd különösen a fent hivatkozott Bizottság kontra Lisrestal és társai ügyben hozott ítélet 21. pontját és a fent hivatkozott Mediocurso kontra Bizottság ügyben hozott ítélet 36. pontját).

38 E kötelezettség a tagállamok közigazgatási szerveire hárul, amennyiben azok a közösségi jog hatálya alá tartozó határozatokat fogadnak el, akkor is, ha maga a közösségi jog nem ír elő kifejezetten ilyen alakszerűséget. Ezen elv végrehajtását és különösen a védelemhez való jog gyakorolására vonatkozó határidőt illetően meg kell állapítani, hogy amennyiben e határidőket – akárcsak a jelen ügyben – nem a közösségi jog rögzíti, azok a nemzeti szabályozásból erednek, feltéve hogy egyfelől azonosak azon határidőkkel, amelyekkel a magánszemélyek vagy vállalkozások rendelkeznek a hasonló belső jogi

tényállások esetén, másfelől pedig e határidők nem teszik gyakorlatilag lehetetlenné vagy rendkívül nehézzé a közösségi jogrend által biztosított védelemhez való jog gyakorlását.

39 A nemzeti bíróság a védelemhez való jog tiszteletben tartásának elvét illetően egyrészt azt kérdezi, hogy az olyan nyolc–tizenöt napos határidőt, amelyet a nemzeti jog általános szabályként ír elő annak tekintetében, hogy az adózó gyakorolhassa meghallgatáshoz való jogát, elegendőnek lehet-e minősíteni, másrészt pedig azt, hogy az alapügy körülményeire figyelemmel az a tizenhárom napos időszak, amely azon időpont között telt el, hogy a Sopropé olyan helyzetbe került, hogy képes volt észrevételeit kifejteni, illetve a beszedési határozat elfogadásának időpontja között, megfelel-e a szóban forgó elv követelményeinek.

40 Az első kérdést illetően meg kell állapítani, hogy szokásos és helyénvaló, hogy a nemzeti rendelkezések és szabályozások a különféle közigazgatási eljárások tekintetében általános szabályokban rögzítik a határidőket. E szabályok megállapítása az egyenlőség elve tiszteletben tartásának irányába mutat. A tagállamok feladata a közösségi jog hatálya alá tartozó nemzeti rendelkezésekben szereplő határidők meghatározása, különösen arra való tekintettel, hogy a meghozandó határozatok mennyire jelentősek az általuk érintett személyek számára, mennyire bonyolultak az alkalmazandó eljárások és rendelkezések, hány személyt érinthetnek, illetve milyen egyéb köz- és magánérdekeket kell figyelembe venni.

41 A behozatali vám utólagos beszedését illetően meg kell állapítani, hogy az adózó számára meghallgatáshoz való jogának gyakorlását lehetővé tévő legalább nyolc és legfeljebb tizenöt napos határidő főszabály szerint nem teszi gyakorlatilag lehetetlenné vagy rendkívül nehézzé a közösségi jogrend által biztosított védelemhez való jog gyakorlását. Azok a vállalkozások ugyanis, amelyeket alapügyben szereplő eljárás érinthet, olyan gazdasági szereplők, amelyek szokásosan importtal foglalkoznak. Az alkalmazandó közösségi szabályozás ugyanakkor előírja, hogy e vállalkozásoknak az ellenőrzés tekintetében képeseknek kell lenniük arra, hogy igazolják minden általuk

teljesített ügylet jogszerűségét. Végül az Európai Közösség általános érdeke és különösen saját bevételei minél rövidebb idő alatt történő beszedésének érdeke megköveteli, hogy az ellenőrzéseket haladéktalanul és hatékonyan lehessen elvégezni.

42 Az alapügy fellebbezője mindenesetre arra hivatkozott a kérdést előterjesztő bíróság előtt, hogy csak nyolcnapos határidő állt rendelkezésére észrevételei kifejtésére, és a beszedési határozat csak tizenhárom nappal azután került elfogadásra, hogy felszólították észrevételei megtételére. A nemzeti bíróság ezen okból kérte a Bíróságtól annak megállapítását, hogy e határidők összeegyeztethetők-e a közösségi joggal.

43 Bár a Bíróság az EK 234. cikk értelmében nem rendelkezik hatáskörrel a közösségi szabály konkrét jogvitára való alkalmazására, az e cikkel bevezetett igazságszolgáltatási együttműködés keretében – az iratokban fellelhető tényekből kiindulva – megadhatja a nemzeti bíróságnak a közösségi jog értelmezésének azon elemeit, amelyek e rendelkezés hatásainak értékelése során részére hasznosak lehetnek (a 20/87. sz. Gauchard-ügyben 1987. december 8-án hozott ítélet [EBHT 1987., 4879. o.] 5. pontja, és a C-515/99., C-519/99–C-524/99. és C-526/99–C-540/99. sz., Reisch és társai egyesített ügyekben 2002. március 5-én hozott ítélet [EBHT 2002., I-2157. o.] 22. pontja valamint a C-6/01. sz., Anomar és társai ügyben 2003. szeptember 11-én hozott ítélet [EBHT 2003., I-8621. o.] 37. pontja).

44 E tekintetben meg kell állapítani, hogy ha valamely nemzeti jogszabály vagy szabályozás – mint a jelen esetben a hatályos portugál szabályozás – az érintettek észrevételeinek megtételére rendelkezésre álló határidőt bizonyos időkorlátok között állapítja meg, a nemzeti bíróság feladata arról meggyőződni, hogy az ily módon a közigazgatási szerv által egyedileg meghatározott határidő megfelel-e az érintett személy vagy vállalkozás sajátos helyzetének, és lehetővé tette-e ez utóbbi számára védelemhez való joga gyakorlását a hatékony érvényesülés elvének tiszteletben tartása mellett. A nemzeti bíróság feladata, hogy kellőképpen figyelembe vegye az ügy adatait. Az ázsiai országokból származó behozatalokat illetően így fontosak lehetnek az olyan elemek

is, mint a szóban forgó ügyletek összetettsége, a távolság vagy a helyi illetékes közigazgatási hatóságokkal szokásosan fenntartott viszonyok minősége. Ugyanígy figyelembe kell venni a vállalkozás méretét, valamint azt a tényt, hogy ez utóbbi rendszeres kereskedelmi kapcsolatokat tart-e fenn a szóban forgó országokkal.

45 Az alapügyben szereplőhöz hasonló ellenőrzési műveleteket illetően meg kell állapítani, hogy ezek egységet képeznek. Ily módon a hónapokig tartó ellenőrzési eljárás, amely helyszíni szemléket és az érintett vállalkozás meghallgatását is magában foglalja – amely utóbbi nyilatkozatait az ügy irataihoz csatolják –, lehetővé teszi annak feltételezését, hogy a szóban forgó vállalkozás tisztában volt az ellenőrzési eljárás lefolytatásának okaival és a kifogásolt tények jellegével.

46 Az ilyen körülményeket, amelyek lehetővé tehetik annak megállapítását, hogy az érintett vállalkozást az ügy teljes ismeretében hallgatták meg az ellenőrzés során, szintén figyelembe kell venni.

47 Az alapügyben eljáró bíróság feladata annak vizsgálata, hogy többek között e különböző kritériumok vonatkozásában az illetékes közigazgatási szerv által a nemzeti jogban előírt időkorlátokon belül kitűzött határidő megfelel-e a közösségi jog fentebb hivatkozott követelményeinek.

48 Azt a kérdést illetően, hogy milyen hatással lehet az alapügyben vitatott határozatra az a tény, hogy azt tizenhárom nappal azután hozták, hogy a társaságot arról értesítették, hogy nyolcnapos határidő áll rendelkezésére észrevételei megtételére, a következő megállapításokat kell tenni.

49 Annak a szabálynak, miszerint a kifogást tartalmazó határozat címzettjének olyan helyzetben kell lennie, hogy a határozat elfogadása előtt képes legyen észrevételeit megtenni, az a célja, hogy az illetékes hatóság megfelelően figyelembe vehesse a releváns adatok és tények összességét. Az érintett személy vagy vállalkozás hatékony védelmének biztosítása érdekében e szabálynak többek között az a célja, hogy kijavíthassanak valamilyen hibát, vagy személyes helyzetükre vonatkozó olyan tényekre hivatkozhassanak, amelyek a határozat elfogadása ellen szólnak, vagy az ellen, hogy a határozat ezt vagy azt tartalmazza.

50 E körülményekre figyelemmel a védelemhez való jog tiszteletben tartásának elve megköveteli, hogy meg lehessen állapítani, hogy e jog jogosultja olyan helyzetben volt-e, hogy hasznosan kifejthette álláspontját, és hogy a közigazgatási szerv a megkövetelt figyelemmel hallgatta-e meg az érintett személy vagy vállalkozás álláspontját.

51 Kizárólag a nemzeti bíróságra tartozik annak vizsgálata, hogy – figyelemmel az észrevételek közigazgatási szerv általi átvételének és a határozat elfogadásának időpontja között eltelt időre – úgy lehet-e tekinteni, hogy a közigazgatási szerv kellőképpen figyelembe vette a közölt észrevételeket.

52 A nemzeti bíróságnak tehát azt a választ kell adni, hogy a vámtartozásnak a behozatali vám utólagos beszedése céljából történő behajtását illetően a vámszabálysértéssel gyanúsított importőr számára észrevételei megtétele céljából kitűzött nyolc–tizenöt napos határidő főszabály szerint megfelel a közösségi jog követelményeinek.

53 Az eljáró nemzeti bíróság feladata annak meghatározása – az ügy sajátos körülményeire figyelemmel –, hogy az ezen importőr számára ténylegesen kitűzött határidő lehetővé tette-e számára, hogy őt a vámhatóságok érdemben meghallgassák.

54 A nemzeti bíróságnak meg kell továbbá vizsgálnia, hogy – figyelemmel az észrevételek közigazgatási szerv általi átvételének és a határozat elfogadásának időpontja között eltelt időre – úgy lehet-e tekinteni, hogy a közigazgatási szerv kellőképpen figyelembe vette a közölt észrevételeket.

A költségekről

55 Mivel ez az eljárás az alapeljárásban részt vevő felek számára a kérdést előterjesztő bíróság előtt folyamatban lévő eljárás egy szakaszát képezi, ez a bíróság dönt a költségekről. Az észrevételeknek a Bíróság elé terjesztésével kapcsolatban felmerült költségek, az említett felek költségeinek kivételével, nem téríthetők meg.

A fenti indokok alapján a Bíróság (második tanács) a következőképpen határozott:

1) A vámtartozásnak a behozatali vám utólagos beszedése céljából történő behajtását illetően a vámszabálysértéssel gyanúsított importőr számára észrevételei megtétele céljából kitűzött nyolc–tizenöt napos határidő főszabály szerint megfelel a közösségi jog követelményeinek.

2) Az eljáró nemzeti bíróság feladata annak meghatározása – az ügy sajátos körülményeire figyelemmel –, hogy az ezen importőr számára ténylegesen kitűzött határidő lehetővé tette-e számára, hogy őt a vámhatóságok érdemben meghallgassák.

3) A nemzeti bíróságnak meg kell továbbá vizsgálnia, hogy – figyelemmel az észrevételek közigazgatási szerv általi átvételének és a határozat elfogadásának időpontja között eltelt időre – úgy lehet-e tekinteni, hogy a közigazgatási szerv kellőképpen figyelembe vette a közölt észrevételeket.

Aláírások